

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 89/06-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. augusta 2006 v senáte zloženom z predsedu Alexandra Bröstla, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcu Jána Lubyho, v konaní o sťažnosti J. B., D., zastúpeného advokátkou JUDr. Z. M., B., namietajúcej porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 1993/1998 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. B. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 1993/1998 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Žilina p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 1993/1998 konal bez zbytočných prieťahov.

3. J. B. priznáva finančné zadost'učinenie 60 000 Sk (slovom šesťdesiatisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Žilina p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. J. B. priznáva náhradu trov konania 5 788 Sk (slovom päťtisíc sedemstoosemdesiatosem slovenských korún), ktoré je Okresný súd Žilina p o v i n n ý zaplatiť na účet advokátky JUDr. Z. M., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 14. decembra 2005 doručené podanie J. B., D. (ďalej len „sťažovateľ“), ktoré ústavný súd podľa obsahu kvalifikoval ako sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“).

Pretože sťažnosť neobsahovala v predloženom znení všetky náležitosti predpísané zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ústavný súd vyzval sťažovateľa, aby svoje podanie doplnil. Sťažovateľ svoje podanie doplnil listom doručeným ústavnému súdu 20. januára 2006.

Zo sťažnosti v znení jeho doplnenia vyplýva, že sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 1993/1998. Predmetom namietaného konania je neplatné zrušenie pracovného pomeru.

Sťažovateľ sa domáha, aby ústavný súd vyslovil porušenie jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 1993/1998, uložil okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prieťahov a priznal sťažovateľovi primerané finančné zadostučinenie 150 000 Sk. Sťažovateľ zároveň požiadal o ustanovenie právneho zástupcu.

Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 89/06-19 z 5. apríla 2006 ustanovil sťažovateľovi za právnu zástupkyňu advokátku JUDr. Z. M., B. a následne uznesením č. k. II. ÚS 89/06-24 z 5. apríla 2006 sťažnosť sťažovateľa prijal na ďalšie konanie.

Ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľa a predsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedu okresného súdu ústavný súd zároveň vyzval, aby sa vyjadril k sťažnosti.

Právna zástupkyňa sťažovateľa a predseda okresného súdu ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Vyjadrenie predsedu okresného súdu bolo ústavnému súdu doručené 30. júna 2006. Okrem iného sa v ňom uvádza:

«(...) Je zrejmé, že ide o typický prípad z tej doby, keď návrh mal byť ako nezdôvodnený, nezdokladovaný, neúplný byť hneď na začiatku konania procesne odmietnutý. Súd zhovievavým prístupom sa snažil, vzhľadom aj na charakter sporu, niečo, procesne z toho „vyťažiť“, dostal sa v určitej dobe do problémov a teraz sa to obracia proti nemu. Napokon sťažovateľ má právo na ochranu pred Ústavným súdom a aj zo zlého podania napokon bude aspoň nejaký proces. Poučenie pre súd je jednoznačné, nerozlišovať medzi zamestnancom a zamestnávateľom a byť rovnako korektný a tvrdý na obidve strany a neuprednostňovať tzv. slabšiu stranu, lebo takú zákon nepozná.

Upriamujem preto pozornosť na spoluzavinenie sťažovateľa, ale akceptujem, že aj zlé návrhy majú byť vybavené včas, aby mal účastník právnu istotu aj z negatívneho hľadiska.»

Zo súdneho spisu 9 C 1993/1998 ústavný súd zistil nasledovné:

1. Dňa 27. októbra 1998 bola okresnému súdu doručená žaloba vo veci neplatného zrušenia pracovného pomeru.
2. Prípisom z 30. októbra 1998 okresný súd vyzval sťažovateľa na doplnenie podkladov (sťažovateľom boli zaslané 11. novembra 1998 - neúplné).
3. Okresný súd uznesením z 17. novembra 1998 vyzval sťažovateľa na odstránenie nedostatkov podania (žaloba bola sťažovateľom doplnená 9. decembra 1998).
4. Dňa 12. októbra 1999 okresný súd zaslanou odporkyni žalobu na vyjadrenie (odpoveď zaslaná 19. októbra 1999).
5. Okresný súd prípisom z 19. júna 2000 vyzval sťažovateľa na zaslanie riadneho návrhu (sťažovateľ doplnil svoj návrh podaním doručeným okresnému súdu 3. júla 2000).
6. Okresný súd 20. júla 2000 vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za žalobu.
7. Dňa 23. augusta 2000 vyzval okresný súd sťažovateľa, aby upresnil, či žaloba smeruje proti fyzickej osobe alebo právnickej osobe (z odpovede sťažovateľa vyplýva, že žalobu uplatňuje proti právnickej osobe).
8. Po zistení, že v obchodnom registri právnická osoba označená sťažovateľom nie je zapísaná, okresný súd uznesením zo 17. októbra 2000 konanie zastavil.
9. Sťažovateľ 3. novembra 2000 doručil okresnému súdu odvolanie proti uzneseniu okresného súdu o zastavení konania (spis bol predložený odvolaciemu súdu 9. novembra 2000).
10. Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil uznesením z 29. decembra 2000 a vec vrátil na ďalšie konanie (spis bol doručený okresnému súdu 5. marca 2001).
11. Okresný súd prípisom zo 7. marca 2001 vyzval sťažovateľa, aby odporcu riadne označil.
12. Uznesením zo 14. mája 2001 okresný súd pod hrozbou zastavenia konania opätovne vyzval sťažovateľa, aby odstránil nedostatky podania a jednoznačným

- spôsobom označil odporcu (odpoveď sťažovateľa bola súdu doručená 28. júna 2001).
13. Dňa 14. augusta 2001 nariadil okresný súd pojednávanie na 30. október 2001, na ktorom sa sťažovateľ nezúčastnil, a preto okresný súd po vypočutí odporkyne Antónie Franekovej pojednávanie odročil na neurčito s tým, že odporkyňa predloží súdu listinné dôkazy (odporkyňa ich doručila súdu 9. novembra 2001).
 14. Dňa 21. februára 2002 okresný súd požiadal Okresný súd Bratislava II o predvolanie a vypočutie sťažovateľa (spis bol okresnému súdu vrátený 2. mája 2002).
 15. Dňa 14. augusta 2002 okresný súd prípisom zisťoval na Obvodnom oddelení Policajného zboru Ž., či u nich prebieha konanie súvisiace s namietaným súdnym konaním.
 16. Dňa 4. októbra 2004 doručil sťažovateľ okresnému súdu žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov a o ustanovenie právneho zástupcu.
 17. Okresný súd uznesením z 29. apríla 2005 priznal sťažovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov a ustanovil mu zástupcu z radov advokátov – Mgr. M. Z..
 18. Sťažovateľ listom doručeným okresnému súdu 13. mája 2005 žiadal súd o ustanovenie iného právneho zástupcu s odkazom na skutočnosť, že Mgr. Z. prevzal zastupovanie v inej právnej veci proti sťažovateľovi (zároveň bolo 16. mája 2005 doručené okresnému súdu aj odvolanie Mgr. Z. proti uzneseniu o jeho ustanovení za právneho zástupcu sťažovateľa).
 19. Okresný súd uznesením z 20. mája 2005 ustanovil za právneho zástupcu sťažovateľa nového advokáta – Mgr. J. K..
 20. Pojednávanie nariadené na 20. júl 2005 bolo po zistení, že sa bez ospravedlnenia naň nedostavil žiaden z účastníkov konania, odročené na neurčito s tým, že sťažovateľ bude opätovne vyzvaný na odstránenie nedostatkov podania.
 21. V spise sa nachádza sťažnosť sťažovateľa na prieťahy v konaní z 18. júla 2005.
 22. Dňa 12. septembra 2005 doručil sťažovateľ okresnému súdu list, v ktorom mení uplatnené nároky z omeškania a tlmočí výhrady k svojmu zastupovaniu advokátom Mgr. K. a žiada, aby mu bola uložená pokuta 100 000 Sk.

23. Uznesením z 13. októbra 2005 okresný súd vyzval sťažovateľa, aby v lehote do 10 dní od doručenia výzvy svoju žalobu opravil a doplnil, inak súd jeho podanie odmietne (sťažovateľ reagoval na výzvu okresného súdu listom doručeným súdu 28. októbra 2005).
24. Sťažovateľ podaním doručeným 28. októbra 2005 upresnil svoj návrh a 6. februára 2006 doručil súdu podanie, v ktorom žiada o vylúčenie právneho zástupcu Mgr. K. a žiada o ustanovenie nového.
25. Dňa 6. marca 2006 vyzval okresný súd Mgr. K., aby sa vyjadril k podaniu sťažovateľa (výhrady k jeho činnosti) - odpoveď bola súdu doručená 5. apríla 2006.
26. V súčasnosti je spis u vyššej súdnej úradníčky za účelom ustanovenia nového právneho zástupcu.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 1993/1998.

Pri sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru ústavný súd vychádza zo svojej stabilnej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ (III. ÚS 61/98), pričom k vytvoreniu stavu právnej istoty dochádza „až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (I. ÚS 10/98). Podľa názoru ústavného súdu možno preto za konanie

(postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu účastníka konania považovať také, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú: 1) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, 2) správanie účastníka konania a 3) postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prejednávanej veci.

Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

1. Pokiaľ ide o prvé kritérium, ústavný súd po zistení, že predmetom namietaného konania sp. zn. 9 C 1993/1998 je neplatnosť zrušenia pracovného pomeru, a po analýze dotknutého súdneho spisu konštatoval, že tak z právneho, ako aj z faktického hľadiska nejde o zložitú vec, preto zložitosti veci nemožno pripísať negatívny podiel na doterajšej dĺžke namietaného konania.

2. V rámci druhého kritéria ústavný súd hodnotil správanie sťažovateľa ako účastníka konania. Z analýzy spisu sp. zn. 9 C 1993/1998 vyplýva, že sťažovateľ predložil okresnému súdu žalobu, ktorá neobsahovala zákonom predpísané náležitosti. Na výzvu okresného súdu smerujúcu k doplneniu a upresneniu žaloby síce sťažovateľ včas reagoval, ale ani jeho doplnenie nebolo dostatočne presné na to, aby mohol okresný súd vo veci konať, a preto bolo potrebné výzvy na upresnenie žaloby zo strany okresného súdu viackrát opakovať. Zo súdneho spisu tiež vyplýva, že sťažovateľ sa na dvoch nariadených pojednávaníach vo veci nezúčastnil, pričom okresný súd musel nariadiť jeho vypočutie prostredníctvom Okresného súdu Bratislava II. Ústavný súd považoval za potrebné tiež poukázať na skutočnosť, že na doterajšiu dĺžku namietaného konania mali objektívne vplyv aj výhrady sťažovateľa proti ustanoveným právnym zástupcom, v dôsledku čoho sa okresný súd musel zaoberať vnesenými námietkami sťažovateľa a rozhodovať o ustanovení nových právnych zástupcov.

Na tomto základe ústavný súd konštatoval, že na doterajšiu dĺžku namietaného konania má vplyv aj správanie sťažovateľa ako účastníka konania, zároveň ale zdôraznil, že táto skutočnosť nemôže ospravedlniť neodôvodnenú nečinnosť, resp. neefektívnu činnosť okresného súdu.

3. V rámci tretieho kritéria ústavný súd posudzoval doterajší postup okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 1993/1998. Po analýze predmetného súdneho spisu ústavný súd na jednej strane akceptoval pripomienku predsedu okresného súdu, v zmysle ktorej okresný súd pristupoval k sťažovateľovi ústretovo a viackrát ho vyzýval na doplnenie a upresnenie jeho návrhu, zároveň ale konštatoval, že postup okresného súdu nebol vo viacerých štádiách namietaného konania dostatočne plynulý, pričom viackrát došlo z jeho strany aj k dlhodobejšej neodôvodnenej nečinnosti. Konkrétne ústavný súd poukázal na obdobie od 17. novembra 1998 do 12. októbra 1999 (takmer 11 mesiacov), obdobie od 12. októbra 1999 do 19. júna 2000 (viac ako osem mesiacov) a najmä obdobie od 14. augusta 2002 do 26. novembra 2004 (27 mesiacov), v ktorých okresný súd bez relevantného ospravedlniteľného dôvodu nevykonal v namietanom konaní žiaden úkon.

Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že v daných obdobiach okresný súd svojou nečinnosťou spôsobil zbytočné prietahy v konaní, a preto porušil základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jeho právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Pretože namietané konanie nebolo do času rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti ešte právoplatne skončené, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 1993/1998 v ďalšom období konal bez zbytočných prietahov.

Keďže ústavný súd rozhodol o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, zaoberal sa aj žiadosťou sťažovateľa o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Aj keď ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní sp. zn. 9 C 1993/1998 konal bez zbytočných prietahov, nepovažoval vzhľadom na okolnosti prípadu uplatnenie tejto svojej právomoci za dostatočné na to, aby sa dosiahla vo veci účinná náprava, a preto rozhodol aj priznaním primeraného finančného zadosťučinenia.

Sťažovateľ žiadal, aby mu bolo priznané finančné zadosťučinenie 150 000 Sk s odôvodnením, že postupom okresného súdu bola vážne narušená jeho právna istota pri súdnom vymáhaní jeho pracovnoprávných nárokov.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Zohľadňujúc predovšetkým obdobia, v ktorých došlo podľa zistenia ústavného súdu k zbytočným prietahom, podiel sťažovateľa ako účastníka konania na predĺžení namietaného konania a povahu sporu, ktorý je predmetom namietaného konania, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade priznanie finančného zadosťučinenia 60 000 Sk (slovom šesťdesiat tisíc slovenských korún) bude primerané konkrétnym okolnostiam prípadu.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním advokátkou JUDr. Z. M. v konaní pred ústavným súdom. Ústavný súd ich

vyčíslil sumou 5 788 Sk (slovom päťtisíc sedemstoosemdesiatosem slovenských korún) spolu za dva úkony právnej pomoci podľa § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (vypočítanú zo základu nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky, ktorá v prvom polroku 2005 bola 16 381 Sk, t. j. 2 krát 2 730 Sk a 2 krát 164 Sk za miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné, keďže išlo o úkony urobené v roku 2006).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. augusta 2006